

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XXXVIII/213/06
Rady Miejskiej w Miejskiej Górcie
z dnia 28 września 2006 roku

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY MIEJSKA GÓRKA
NA LATA 2006-2013**



LIPIEC 2006

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	6
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	10
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	21
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	22
2.2. DEMOGRAFIA	23
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	26
2.4. KWESTIA DZIECKA	35
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	38
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ.....	42
2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	45
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	46
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	48
2.10. ANALIZA SWOT	51
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	58
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	60
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	62
3.1. MISJA	63
3.2. CELE STRATEGICZNE	64
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	75
4. UWAGI KOŃCOWE	82

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 228 poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania,

nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcyjność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności.

Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

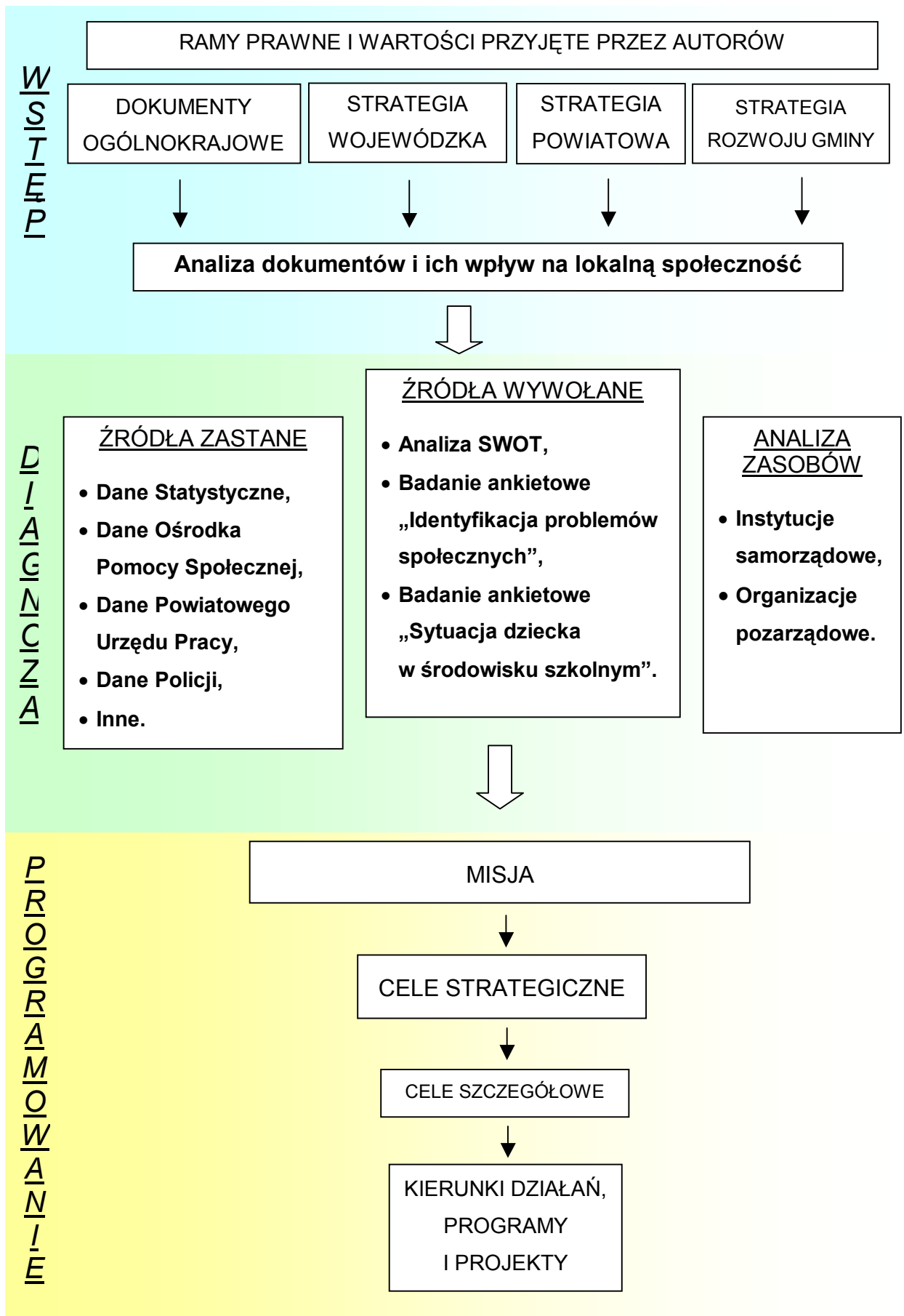
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Miejskiej Górce przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. zaakceptowanym przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2006 roku wstępnym projektem Narodowej Strategii Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU



1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013 (NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013)

Zgodnie z projektem rozporządzenia Rady wprowadzającym ogólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności Komisja Europejska przygotowała projekt Strategicznych Wytycznych Wspólnoty (SWW) dotyczących spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej, określających ramy dla interwencji funduszy w latach 2007-2013. Na podstawie SWW każdy kraj członkowski, będący beneficjentem funduszy, przygotowuje Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności. Jednocześnie dokument ten powinien zapewniać, że wsparcie udzielane w ramach Funduszy jest zgodne z SWW oraz pokazywać związek pomiędzy priorytetami Wspólnoty i priorytetami Krajowego Programu Reform.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (NSRO) są dokumentem określającym działania o charakterze rozwojowym, jakie Rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji sektorów i regionów problemowych.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych

w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. STRATEGIA ROZWOJU POMOCY SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa wielkopolskiego. Strategia Rozwoju Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych. Zagrożenia takie, jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, to wyzwania nie tylko dla Wielkopolski, ale również dla społeczeństwa współczesnej Europy.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych. To przede wszystkim organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania, a więc przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe rozwiązania, zmierzające tym samym do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Wielkopolski. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

Do generalnych celów niniejszej Strategii należy między innymi:

1. Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia.
2. Wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni.
3. Dostosowanie potencjału, struktury i organizacji województwa do wyzwań XXI w. i wymagań jednoczącej się Europy.

Przyjmując ww. cele określono strategiczne kierunki działania pomocy społecznej w województwie wielkopolskim:

1. Rozwój gminnych i powiatowych specjalistycznych placówek pomocy społecznej świadczących różnorodne usługi socjalne wynikające z potrzeb społeczności lokalnej.
 - A. Ilościowy rozwój placówek takich jak środowiskowe domy samopomocy, ośrodki interwencji kryzysowej, domy dziennego pobytu dla różnych grup dysfunkcyj-

nych, świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, warsztaty terapii zajęciowej, domy pomocy społecznej stałego pobytu.

B. Jakościowy rozwój usług w placówkach dotychczas funkcjonujących.

1.1. Zwiększenie aktywności społeczności lokalnych.

1.2. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów społecznych (niepełnosprawność, bezrobocie, bezdomność, przemoc, alkoholizm, narkomania).

1.4.5. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2004-2014

Stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z istotnych zadań powiatu wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Założenia tej polityki winny znaleźć się w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dokument ten, określający najistotniejsze problemy do rozwiązania w najbliższej przyszłości, ma wyjść naprzeciw potrzebom społeczności lokalnej, wytyczyć kierunki działania administracji powiatowej oraz wyznaczyć cele i zadania funkcjonujących struktur. Ich realizacja ma na celu złagodzenie zjawisk niekorzystnych dla ludzi, którzy, z różnych powodów, znajdują się w potrzebie.

W trakcie prac nad „Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004-2014” określono misję („Poprawa sytuacji życiowej mieszkańców Powiatu Rawickiego”) oraz następujące cele strategiczne i szczegółowe:

1. Zwiększenie zaradności życiowej rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - Zwiększenie efektywności udzielanej pomocy rodzinom i osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.
 - Zwiększenie możliwości usamodzielnienia rodzin i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - Zwiększenie ilości form pomocy środowiskowej dla rodzin, dzieci i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
 - Zintegrowanie działań na rzecz rodziny na poziomie ponadgminnym.
 - Wspieranie rodziny w jej podstawowych funkcjach opiekuńczo-wychowawczych.
 - Profesjonalizacja kadry do działań specjalistycznych.
2. Zwiększenie szans zatrudnienia.
 - Zwiększenie poziomu zatrudnienia ludzi młodych do 24. roku życia.

- Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn.
 - Podniesienie jakości kształcenia zawodowego powiązanego z potrzebami lokalnego rynku pracy.
 - Wspieranie procesów integracji i adaptacji zawodowej osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.
 - Poprawa jakości usług rynku pracy.
3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.
- Wspieranie samozatrudnienia.
 - Wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych, szczególnie w sektorze małej, średniej przedsiębiorczości.
4. Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.
- Zwiększenie możliwości działania organizacji pozarządowych na rzecz niepełnosprawności.
 - Poprawa warunków działania instytucji świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym.
 - Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.
 - Aktywizowanie społeczności lokalnych do działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

1.4.6. STRATEGIA ROZWOJU GMINY MIEJSKA GÓRKA

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw), konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W powyższych warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Jest to proces polegający na realizacji długofalowych celów przy wykorzystaniu nadarzających się szans i unikaniu pojawiających się zagrożeń.

Zarządzanie strategiczne oparte jest na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądaných dla rozwoju gminy działań.

Za cel nadrzędny Strategii Rozwoju Gminy Miejska Górka przyjęto taki typ rozwoju, który zapewni względnie szybki wzrost jakości życia mieszkańców i wysoki poziom cywilizacyjny, zbliżony do standardów wysokorozwiniętych krajów europejskich, przy ograniczeniach wynikających z istniejących zasobów i wymogów środowiska.

Następnie sformułowano trzy cele strategiczne (wraz z celami głównymi i operacyjnymi), w tym jeden cel odnoszący się bezpośrednio do sfery społecznej:

1. Zdrowe i mądre społeczeństwo.

1.1. Podniesienie poziomu i zmiana profilu edukacji.

- Rozbudzenie aspiracji edukacyjnych.
- Zwiększenie liczby młodzieży z wykształceniem średnim.
- Wykształcenie szerokoprofilowe, dostosowane do potrzeb rynku.
- Edukacja ekonomiczna dorosłych i młodzieży.

1.2. Rozwój kultury, sportu i rekreacji.

- Zwiększenie uczestnictwa społeczności miasta i gminy w kulturze.
- Zagospodarowanie czasu wolnego.
- Utrwalenie i rozwój nawyku uprawiania sportu.

1.3. Zdrowie jako wartość naczelną.

- Podnoszenie świadomości prozdrowotnej.
- Profilaktyka zdrowia.
- Ład i czystość w otoczeniu.

W Strategii Rozwoju Gminy Miejska Górka przedstawiono również konkretne projekty, które miały służyć realizacji ww. celu strategicznego. Były to: średnia szkoła ogólnokształcąca; modernizacja, rozbudowa i rozwój działalności ośrodka kultury; trening zachowań asertywnych dla nauczycieli; nauczanie przedsiębiorczości w szkołach podstawowych; nauczanie języków zachodnich; nowe formy zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych; rozszerzenie profilu zasadniczej szkoły rolniczej; rozwinięcie oferty kursów zawodowych; modernizacja i rozbudowa centrum sportowo-rekreacyjnego, zdrowie mieszkańców.

W celu koordynacji, wspierania i monitorowania działań w zakresie realizacji dokumentu, a w szczególności inspirowania i wspierania rozwoju przedsiębiorczości, zaproponowano powołanie instytucji o nazwie Centrum Rozwoju Gminy Miejska Górka. Miało ono sprawować merytoryczną opiekę nad realizacją projektów, zapewniając im zgodność z celami strategii rozwoju gminy, pozyskiwać źródła ich finansowania oraz dostosowywać strategię do zmieniającej się sytuacji gospodarczej i społecznej.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

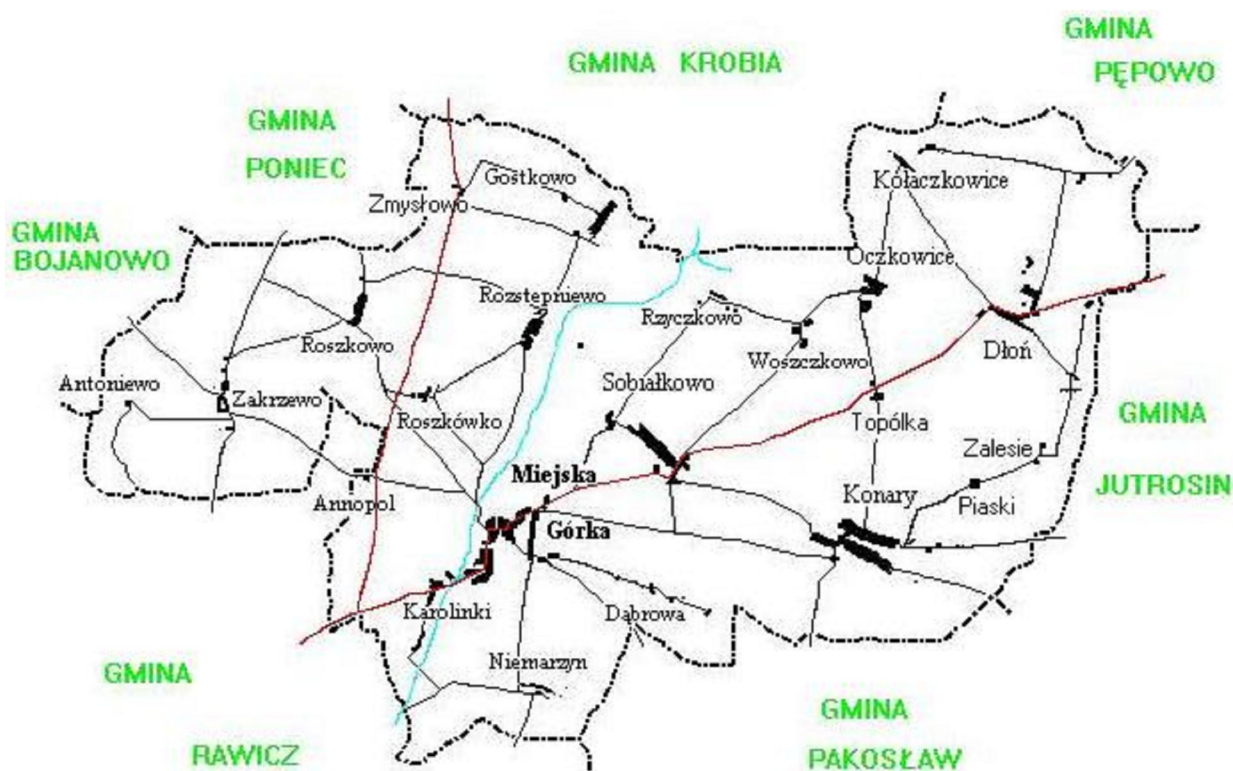
Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Miejska Górka jest gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje powierzchnię 103,6 km² i liczy 9.471 mieszkańców, z czego 3.090 osób mieszka w mieście.

Gmina Miejska Górka jest jedną z pięciu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu rawickiego. Do gminy, oprócz miasta Miejska Górka, należy szesnaście sołectw: Dąbrowa, Dłoń, Gostkowo, Karolinki, Kołaczkowice, Konary, Niemarzyn, Oczkowice, Piaski, Roszkowo, Roszkówko, Rozstępniewo, Rzyczkowo, Sobiątkowo, Woszczkowo i Zakrzewo (rycina 1). Gmina graniczy, w obrębie powiatu rawickiego, z gminami Rawicz, Bojanowo, Jutrosin i Pakosław oraz z gminami Pępowo, Krobia i Poniec, wchodzącymi w skład powiatu gostyńskiego.

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Miejska Górka leży na południu Niziny Wielkopolskiej, w dorzeczu Baryczy (obszar gminy przecina rzeka Dąbroczna). Korzystne warunki przyrodnicze (płaski teren, dobre gleby) przesądzają o rolniczo-przemysłowo-usługowym charakterze gminy. Przez miasto oraz tereny wiejskie przebiega droga krajowa nr P-36 Kalisz – Zielona Góra oraz droga wojewódzka nr 434 Poznań – Wrocław.



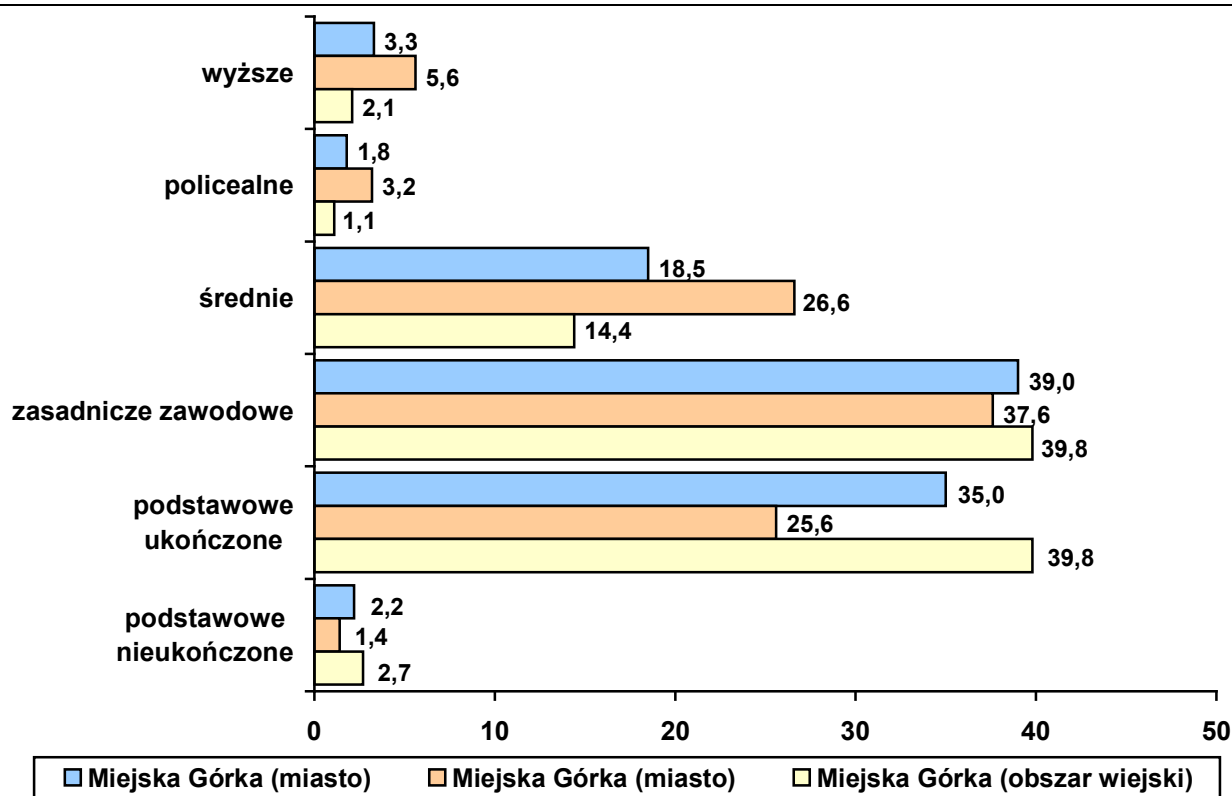
Rycina 1. Gmina Miejska Górka.

Na terenie gminy znajduje się 446 podmiotów gospodarczych prywatnych. Są tu trzy przedszkola, do których uczęszcza 245 dzieci, pięć szkół podstawowych, w których naukę pobiera 712 uczniów oraz dwa gimnazja, do których uczęszcza 449 uczniów. Na terenie gminy jest również jedna szkoła ponadgimnazjalna, w której uczy się 265 uczniów. Mieszkańcy gminy Miejska Górka mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch przychodniach zdrowia.

2.2. DEMOGRAFIA

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną gminy Miejska Górka. W 2002 roku teren gminy zamieszkiwały 9.202 osoby.

Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku (dane w %)



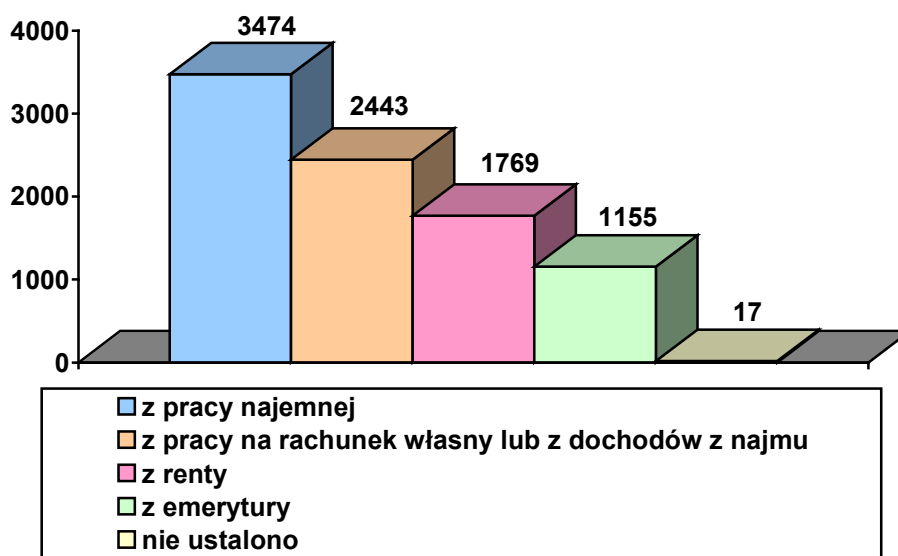
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Analizując strukturę wykształcenia ludności gminy w 2002 roku, należy stwierdzić, iż wśród mieszkańców w wieku 13 lat i więcej (7.601 osób) największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym ukończonym (odpowiednio 39,1 i 35,0% ogółu ludności), a wykształceniem wyższym legitymowało się jedynie 3,3% ludności. Mieszkańcy miasta dominowali w gronie osób mających

wykształcenie wyższe oraz policealne i średnie, natomiast ludność wiejska przeważała wśród osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

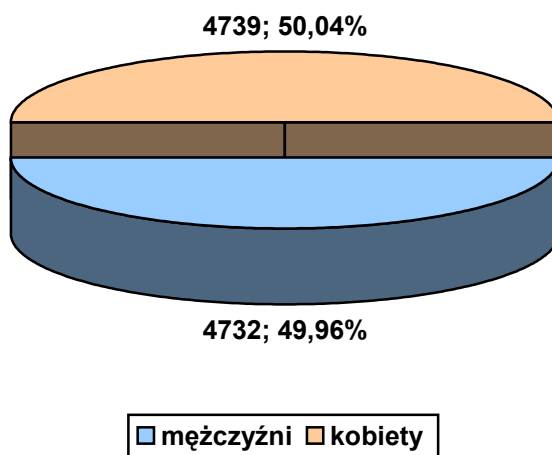
Ludność według głównego źródła utrzymania w 2002 roku



Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku spośród 9.202 mieszkańców gminy 5.917 osób, (czyli 64,3 %) utrzymywało się z pracy, w tym 3.474 osoby z pracy najemnej i 2.443 osoby z pracy na własny rachunek (1.933 osoby z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymywało się 3.268 osób, z czego 1.155 mieszkańców gminy korzystało ze świadczeń emerytalnych, a 1.769 osób otrzymywało renty. Nie ustalono źródła utrzymania dla 17 osób.

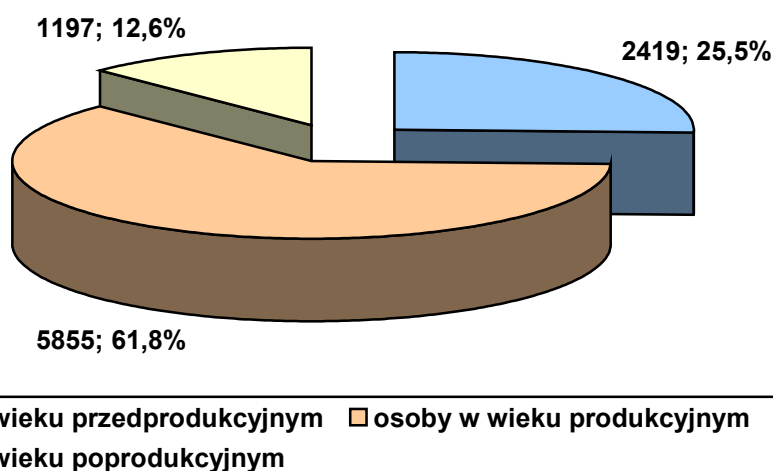
Ludność gminy Miejska Górką w 2005 roku



Dane Urzędu Miejskiego w Miejskiej Górką.

Według danych Urzędu Miejskiego w Miejskiej Górką z 31 grudnia 2005 roku gminę zamieszkiwało 9.471 osób, w tym 4.732 mężczyzn i 4.739 kobiet. Na 100 mężczyzn przypadało 100 kobiet. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 91 osób na 1 km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Miejska Górką w 2005 roku



Dane Urzędu Miejskiego w Miejskiej Górką.

W roku 2005 teren gminy zamieszkiwało 2.419 osób w wieku przedprodukcyjnym, 5.855 osób w wieku produkcyjnym oraz 1.197 osób w wieku poprodukcyjnym.

Na przestrzeni minionych lat struktura demograficzna mieszkańców gminy ulegała zmianom i będzie zmieniać się nadal, co jest charakterystyczne dla całej populacji mieszkańców kraju. Odnotowujemy systematycznie zmniejszającą się liczbę dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-17 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin, natomiast wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). Ponieważ w niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób w wieku produkcyjnym będzie kończyć swą działalność zawodową, zasila one grono seniorów, co z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej jako jeden z elementów zabezpieczenia społecznego polityki społecznej państwa ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

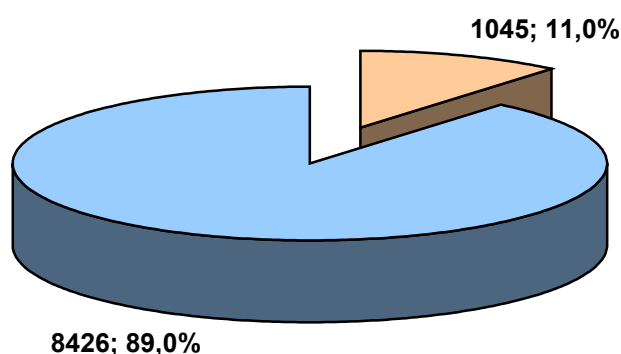
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;

10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Miejska Górka odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2005 roku



osoby objęte pomocą społeczną pozostali mieszkańcy gminy

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

Spośród 9.471 mieszkańców gminy, 1.045 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2005. Liczba ta obejmuje również pozostałych członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

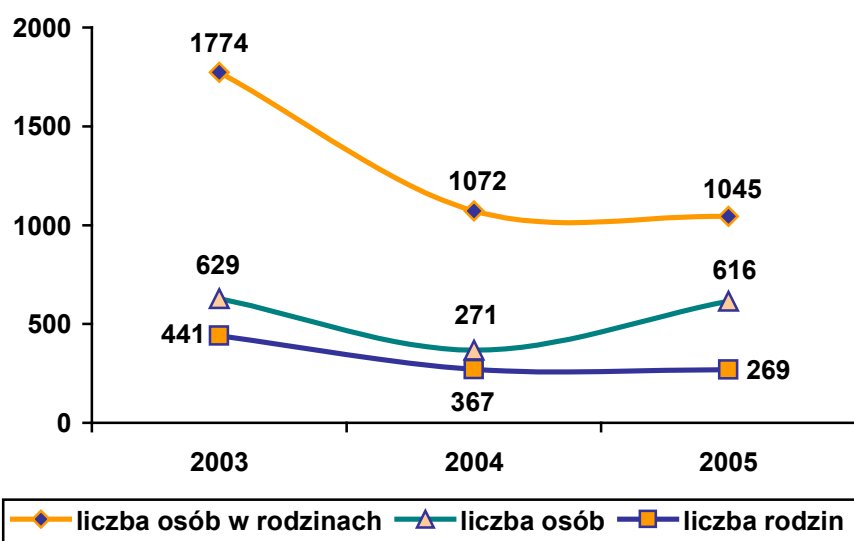
W 2004 roku mieliśmy do czynienia z kontynuacją tendencji obserwowanej od 1996 roku, polegającej na wzroście zasięgu ubóstwa obiektywnego szacowanego na podstawie wyników badań budżetów gospodarstw domowych (GUS).

W 2004 roku poniżej minimum egzystencji żyło 11,8% polskiego społeczeństwa (w porównaniu do 4,3% w 1996 r.). W okresie od 1996 do 2003 roku liczba osób

żyjących poniżej granicy minimum egzystencji zwiększyła się w skali całego kraju o 2,8 mln osób. Taki rodzaj ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji rodzin, ale nabiera cech trwałości, przyczyniając się do długotrwałego pozbawienia możliwości korzystania z dóbr i usług, a tym samym prowadzi do wykluczenia społecznego.

Na syndrom głębokiego ubóstwa składa się bezrobocie połączone z niskim poziomem wykształcenia głowy gospodarstwa domowego, wielodzietność oraz fakt zamieszkania w małych ośrodkach miejskich oraz na wsi, szczególnie na obszarach dotkniętych bezrobociem strukturalnym. Wzrost skali ubóstwa w ostatnich latach dokonał się przy poprawie przeciętnej sytuacji materialnej ogółu społeczeństwa, co świadczy o rosnących w społeczeństwie nierównościach w sytuacji dochodowej i poziomie życia.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2003-2005



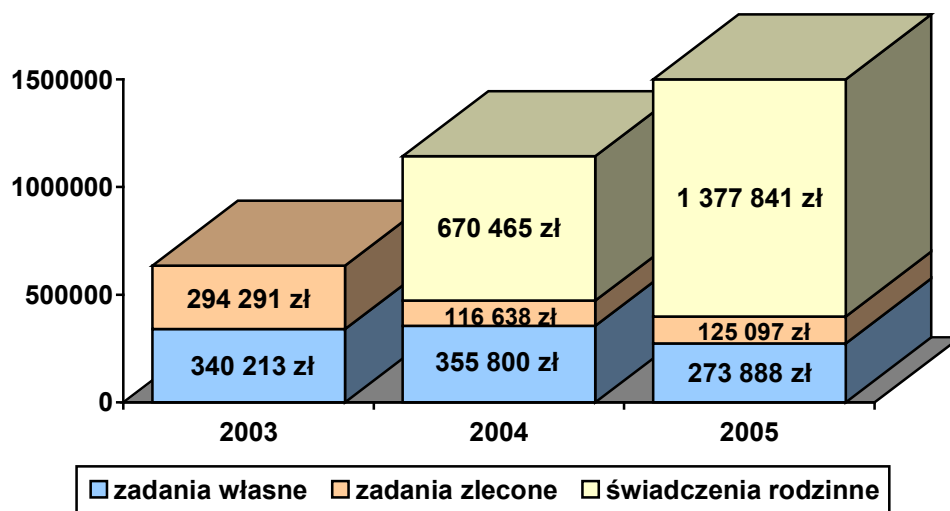
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górze.

Jak pokazuje powyższy wykres, liczba osób objętych systemem pomocy społecznej ulega zmianom. Wynika to nie zawsze ze skali pojawiających się problemów społecznych, a przede wszystkim z ubóstwa. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny.

Obecnie kryterium to ustalono na poziomie 461 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 316 zł na osobę w rodzinie. Niski poziom kwot

uprawnionych do przyznania świadczeń zawęży liczbę potrzebujących i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa. Na wahania liczby uprawnionych do świadczeń wpływ miały m.in. ustawa o rencie socjalnej i ustawa o świadczeniach rodzinnych, które spowodowały w 2004 przejście części klientów systemu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i płatnika świadczeń rodzinnych.

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2003-2005 i świadczenia rodzinne w 2004 i 2005 r.

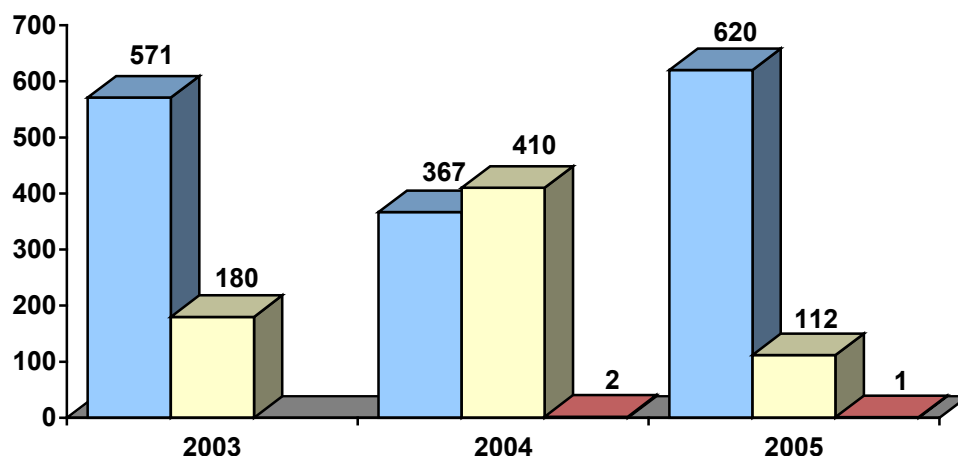


Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, kwoty na zadania zlecone uzyskane z budżetu państwa oraz wartość świadczeń rodzinnych. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w latach 2004-2005 znacznie wzrosły w porównaniu z rokiem 2003

Taki stan rzeczy jest efektem wprowadzenia zmian ustawowych czyniących ośrodek dysponentem środków na świadczenia rodzinne, które – co potwierdzają powyżej przedstawione dane – stanowią niebagatelną pozycję w jego budżecie. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2003 – 634 504 zł, w roku 2004 – 1.107.886 zł (w tym 670.465 zł na świadczenia rodzinne), a w 2005 roku – 1.776.826 zł (w tym 1.377.841 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w latach 2003-2005



■ świadczenia pieniężne □ udzielenie porad ■ udzielenie schronienia

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

Świadczenia pieniężne są preferowaną i najbardziej pożądaną przez beneficjentów formą pomocy. Na przestrzeni lat 2003-2005 miał miejsce spadek (2004 r.), a następnie wzrost (2005 r.) tego rodzaju wsparcia. Analizując możliwości przyznawania przez ośrodek pomocy społecznej świadczeń finansowych, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2003-2005

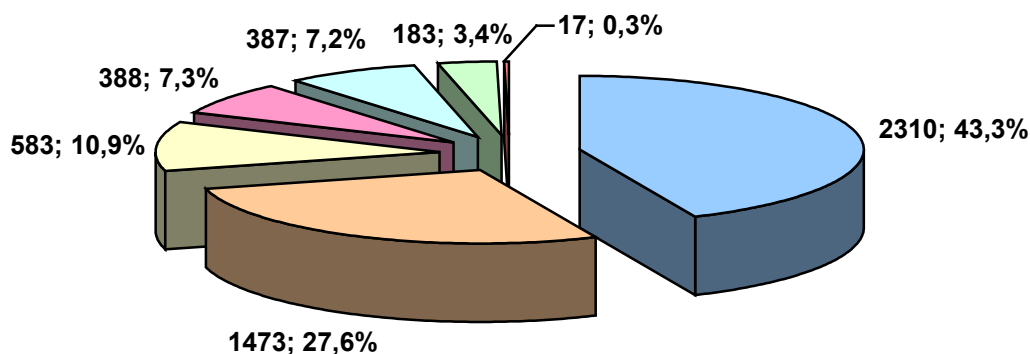
Typy świadczeń	2003		2004		2005	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	571	383	367	271	620	276
Udzielanie porad	180	141	410	308	112	59
Udzielenie schronienia	0	0	2	73	1	1

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które, w trybie administracyjnym, może

decyzję OPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2005 roku (liczba osób w rodzinach)



- ubóstwo
- bezrobocie
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba
- alkoholizm
- inne (potrzeba ochrony macierzyństwa, przemoc w rodzinie i sieroctwo)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

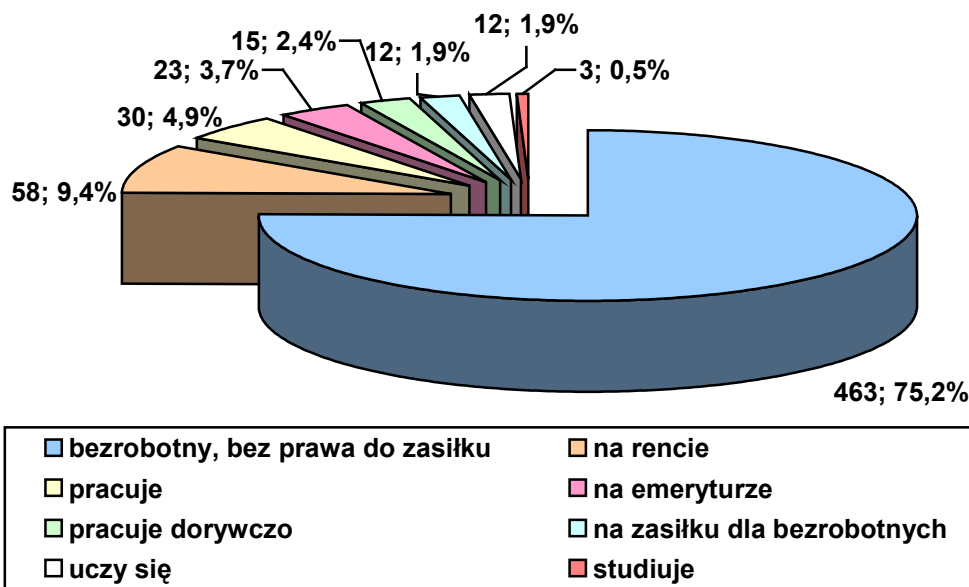
Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny.

W 2005 roku OPS w Miejskiej Górcie udzielał wsparcia osobom i rodzinom z następujących przyczyn:

- ubóstwo – 2.310 osób w 572 rodzinach,
- bezrobocie – 1.473 osoby w 326 rodzinach,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 583 osoby w 98 rodzinach,
- niepełnosprawność – 388 osób w 120 rodzinach,
- długotrwała lub ciężka choroba – 387 osób w 139 rodzinach,

- alkoholizm – 183 osoby w 49 rodzinach,
- potrzeba ochrony macierzyństwa – 14 osób w 3 rodzinach,
- przemoc w rodzinie – 2 osoby w 1 rodzinie,
- sieroctwo – 1 osoba.

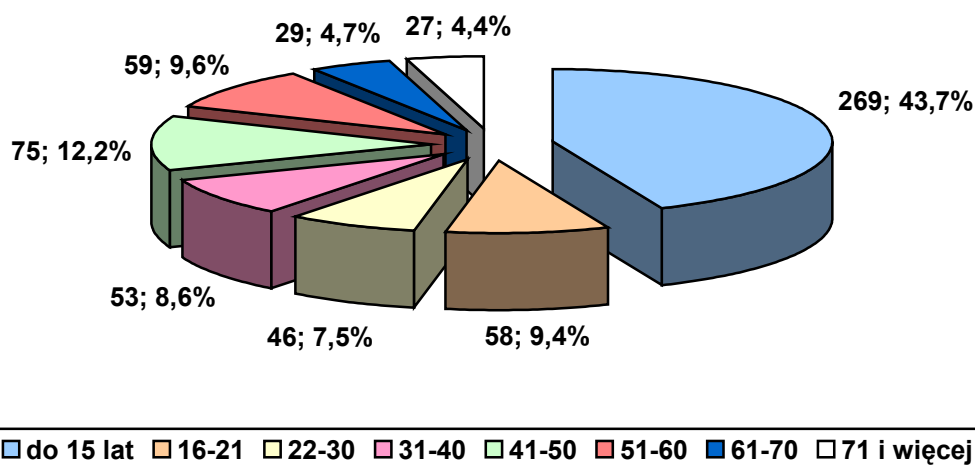
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2005 r. (według decyzji administracyjnych)



Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

Analizując strukturę odbiorców pomocy ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę w 2005 roku stanowiły osoby bezrobotne, bez prawa do zasiłku (463 osoby). Następnymi co do wielkości grupami byli renciści (58 osób), osoby pracujące (30 osób), a także emeryci (23 osoby), czyli grupy uzyskujące stałe dochody, ale tak niskie, że zostały objęte pomocą społeczną. Na kolejnych miejscach znajdowały się osoby pracujące dorywczo (15 osób) otrzymujące zasiłek dla bezrobotnych oraz uczące się (po 12 osób). Najmniej liczną grupę stanowiły osoby studiujące (3 osoby).

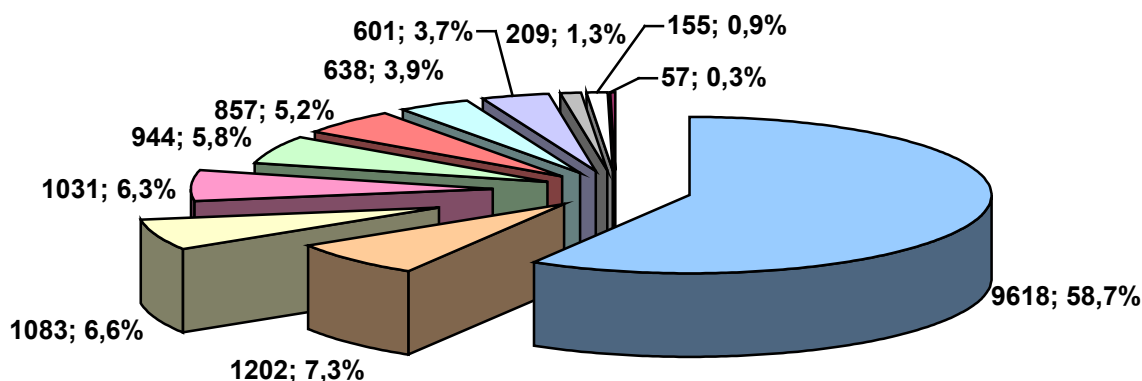
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2005 r. (według decyzji administracyjnych)



Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2005 roku była porównywalna ze strukturą demograficzną całej lokalnej społeczności. Niepokojąca była duża grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki, powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin. Powyższa obserwacja dotyczyła szczególnie dwóch grup wiekowych: 41-50 i 51-60 lat. Uwagę zwracała również znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin.

Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2005 roku



■	zasiłek rodzinny
■	dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
■	zasiłek pielęgnacyjny
■	dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
■	dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
■	dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
■	dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
■	dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka
■	świadczenia pielęgnacyjne
■	zaliczka alimentacyjna
■	dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku oraz świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku i świadczenia pielęgnacyjnego. W roku 2005 Ośrodek Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie przyznał ogółem:

- 9 618 zasiłków rodzinnych (dla 769 osób),
- 1.202 dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (dla 1202 osób),
- 1.083 zasiłki pielęgnacyjne (dla 151 osób),
- 1.031 dodatków do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka (dla 1.031 osób),
- 944 dodatki do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (dla 944 osób),
- 857 dodatków do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (dla 857 osób),
- 638 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (dla 638 osób),
- 601 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka (dla 601 osób),

- 209 świadczeń pielęgnacyjnych (dla 26 osób),
- 155 zaliczek alimentacyjnych (dla 155 osób),
- 57 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka (dla 57 osób).

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze – placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,
- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwalają one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz przekazują informacje o realizacji działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono 6 ankiet, po 3 ze szkół podstawowych

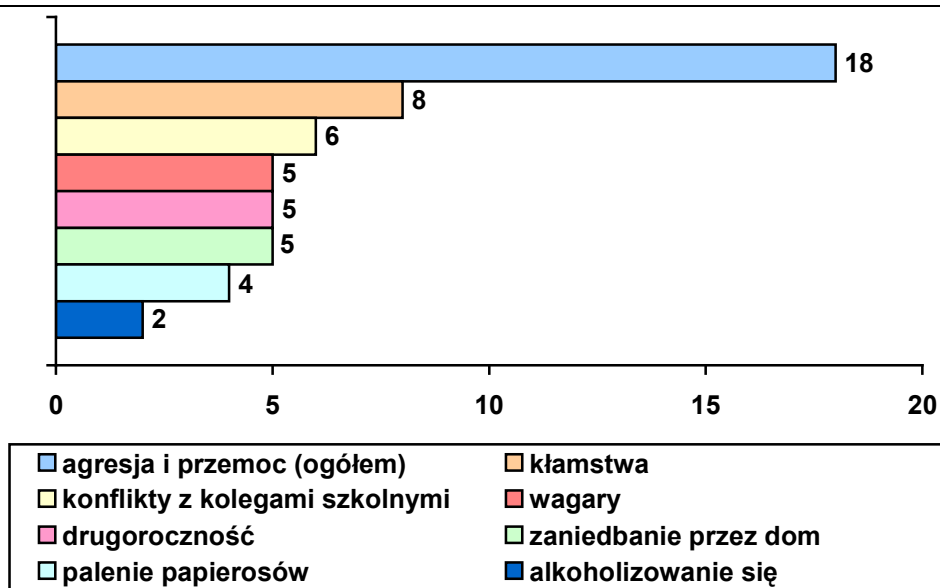
i zespołów szkół. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech	
		występuje (liczba wskazań i ujawnionych przypadków)	nie występuje
1.	Konflikty z rodzicami (opiekunami)	3 (4)	1
2.	Konflikty z rodzeństwem	2 (2)	1
3.	Konflikty z nauczycielami	1 (1)	2
4.	Konflikty z kolegami szkolnymi	4 (6)	
5.	Kłamstwa	4 (8)	
6.	Wagary	3 (5)	1
7.	Alkoholizowanie się	2 (2)	2
8.	Narkotyzowanie się		3
9.	Palenie papierosów	3 (4)	1
10.	Ucieczki z domu	1 (1)	2
11.	Kradzieże	3 (8)	
12.	Agresja i przemoc, w tym:		
	- poniżanie	4 (7)	
	- zastraszanie	2 (2)	1
	- znęcanie się	1 (1)	2
	- bicie	3 (7)	
	- wymuszanie pieniędzy	1 (1)	2
	- zmuszanie do palenia papierosów		3
13.	Autoagresja	1(1)	2
14.	Przestępczość ujawniona	1 (1)	2
15.	Niszczenie mienia szkolnego	4 (7)	
16.	Drugoroczność	4 (5)	1
17.	Udział w grupach negatywnych	1 (1)	2
18.	Opieka kuratora sądowego		3
19.	Przemoc w rodzinie	1 (1)	2
20.	Zaniedbanie przez dom	4 (5)	
21.	Wykorzystywanie seksualne		3

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej



Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 21 zmiennych. Stwierdzając obecność lub brak poszczególnych cech, podawano jednocześnie liczbę występujących przypadków. Określając problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych, wskazywano głównie na zjawisko ubożenia rodzin i związany z nim problem bezrobocia, dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, przemocy w rodzinie oraz uzależnień i niezaradności życiowej rodziców), utrudniony dostęp do dóbr kultury, niskie aspiracje edukacyjne, agresję i przemoc (prowadzące do konfliktów w grupie rówieśniczej) oraz przypadki niszczenia mienia szkolnego, opuszczania zajęć, odwoływania się do kłamstw i używania wulgaryzmów.

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu i zatrudniają logopedę. Większość placówek prowadzi dożywianie uczniów (zapotrzebowanie w tym zakresie wykracza jednak poza ich obecne możliwości) oraz umożliwia korzystanie z sali gimnastycznej. W dwóch szkołach pracuje pedagog, w jednej – pielęgniarka, a w żadnej z placówek nie funkcjonują klasy integracyjne. Szkoły oferują swoim wychowankom zajęcia dodatkowe (m.in. różnorodne tematycznie koła zainteresowań i zajęcia szkolnego kółka sportowego), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne, psychoterapeutyczne, rewalidacyjne oraz warsztaty integracyjno-edukacyjne.

Z analizy wynika, że szkoły są miejscami bezpiecznymi dla dzieci i młodzieży. W placówkach (z wyjątkiem jednej) przeprowadzane są badania służące diagnozowaniu środowiska szkolnego, a powszechnie realizowane programy profilaktyczne skutecznie łagodzą zjawiska patologiczne i zapobiegają ich występowaniu.

Nauczyciele kształtują wśród młodzieży postawy charytatywne i propagują ideę wolontariatu poprzez uczestnictwo w różnych akcjach charytatywnych, m.in. „Adopcja na odległość”, „Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy”, „Góra Grosza” oraz w innych zbiórkach pieniężno-rzeczowych na rzecz dzieci potrzebujących.

Analizując potrzeby dzieci i młodzieży, wskazano na konieczność zapewnienia alternatywnych form spędzania czasu wolnego (organizowanie zajęć przez Ośrodek Kultury i kluby sportowe) oraz potrzebę zintensyfikowania działań profilaktycznych, m.in. w obszarze uzależnień, a także w celu zapobiegania negatywnym zachowaniom wśród ludzi młodych (organizowanie zajęć socjoterapeutycznych, pogadanek i spotkań z psychologiem i przedstawicielami Policji).

Wśród różnych form pomocy szkoły proponują rodzicom uczniów m.in. zajęcia wyrównawcze, warsztaty, pedagogizację, rozmowy indywidualne, pomoc pedagoga, logopedy, psychologa i nauczycieli, organizowanie konsultacji w placówkach specjalistycznych, np. w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rawiczu, oraz wsparcie materialne (stypendia szkolne, zwolnienie z opłat na PZU), rzeczowe (wyprawki szkolne, paczki świąteczne) i w formie dożywiania.

W 2004 roku pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rawiczu, w stosunku do dzieci z terenu gminy Miejska Górka, wydali odpowiednio 8 i 3 orzeczenia do kształcenia specjalnego dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim i umiarkowanym, skierowali 24 dzieci na terapię logopedyczną (z uwagi na zaburzenia mowy), a także, po badaniach pedagogiczno-psychologicznych, wydali licznej grupie uczniów opinie o zaburzeniach rozwojowych wraz z proponowanymi formami pomocy psychologicznej, które powinna zapewnić szkoła.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

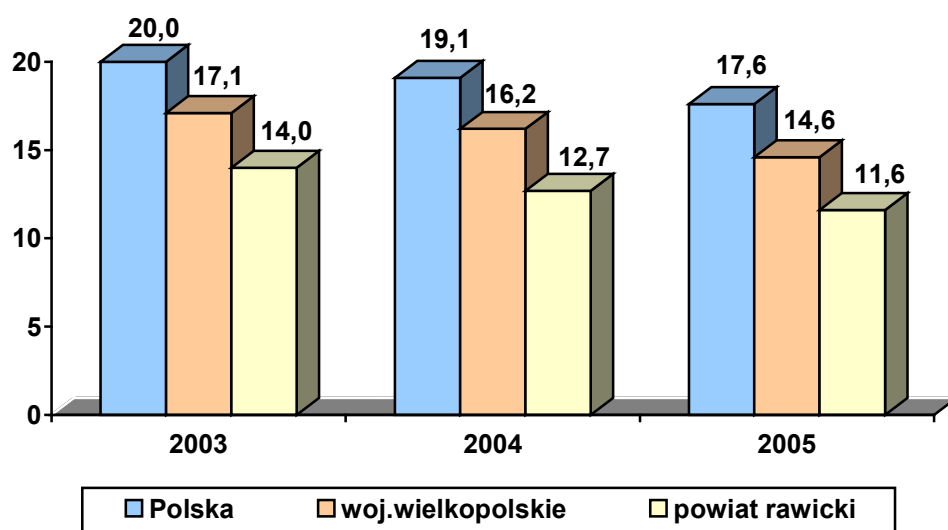
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do

działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Stopa bezrobocia w kraju, województwie i powiecie w latach 2003-2005

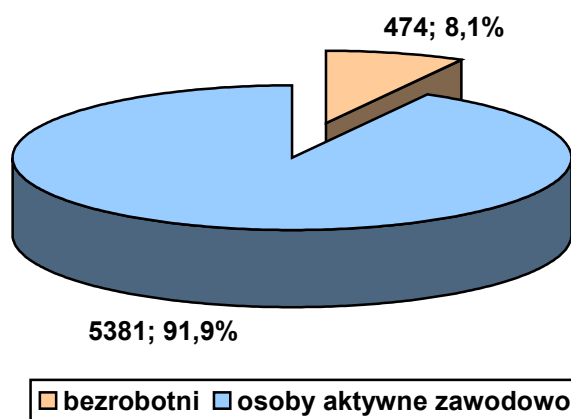


Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2005 powiat rawicki charakteryzował się znacznie niższą, w stosunku do województwa wielkopolskiego, a szczególnie kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rawiczu na dzień 31 grudnia 2005 roku w gminie Miejska Górka pozostawało zarejestrowanych 474 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 258 osób w stosunku do ogółu bezrobotnych w gminie. Prawo do zasiłku posiadało 125 osób, w tym 76 kobiet. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

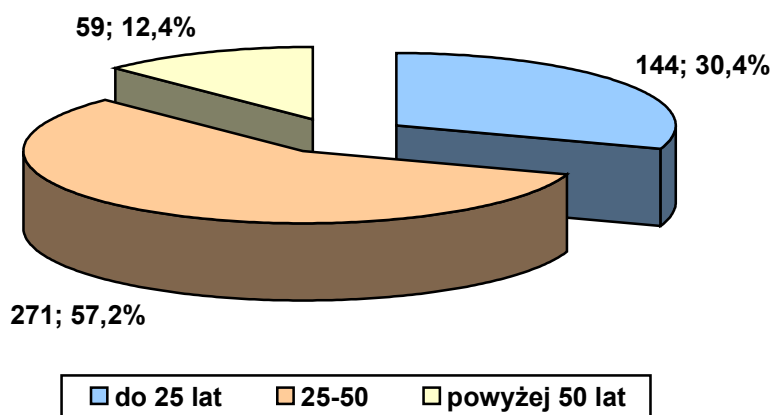
Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo z końcem 2005 roku



Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rawiczu.

Spośród 5.855 osób z terenu gminy Miejska Górka, będących w wieku produkcyjnym, z końcem 2005 roku 474 osoby pozostawały bez zatrudnienia.

Bezrobotni według wieku z końcem 2005 roku



Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Rawiczu..

Z końcem 2005 roku w grupie bezrobotnych stosunkowo dużo było ludzi młodych, często nieposiadających wcześniejszych doświadczeń zawodowych. Wśród 144 osób pozostających bez pracy w wieku do 25 lat, grupę 113 osób stanowili absolwenci w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki. Niepokoiła również mniejsza, ale zarazem posiadająca niewielkie szanse na zmianę swej sytuacji życiowej grupa osób bezrobotnych, które przekroczyły 50 rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Należy również zwrócić uwagę na liczną grupę osób bezrobotnych długotrwale, które stanowiły 23,8% ogółu pozostających bez pracy w gminie (łącznie 133 osoby). Osoby te często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji, m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych					
		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

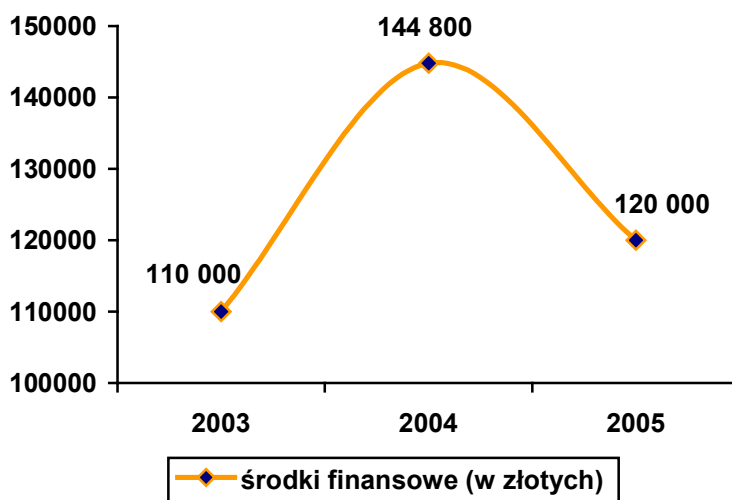
- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na alkoholizm jako poważny problem społeczny. Spośród 269 rodzin objętych pomocą społeczną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Miejskiej Górcie w 2005 roku, 49 rodzin liczących 183 osoby swą trudną sytuację życiową tłumaczyło problemem alkoholowym. Nie jest uwidocznione używanie narkotyków. W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek nie świadczył pomocy, co jednak nie może być tożsame z twierdzeniem zupełnego braku występowania zjawiska.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywają w tym procesie uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także podejmowane przez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień działania.

W 2005 roku Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 15 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego 7 osób skierowano na leczenie. W analizowanym okresie GKPirPA dokonała również 28 kontroli punktów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych oraz skierowała 1 sprawę do prokuratury w związku z przemocą, której podłożem był alkohol.

Środki finansowe na rozwiązywanie problemów uzależnień w latach 2003-2005



Dane Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miejskiej Górcie.

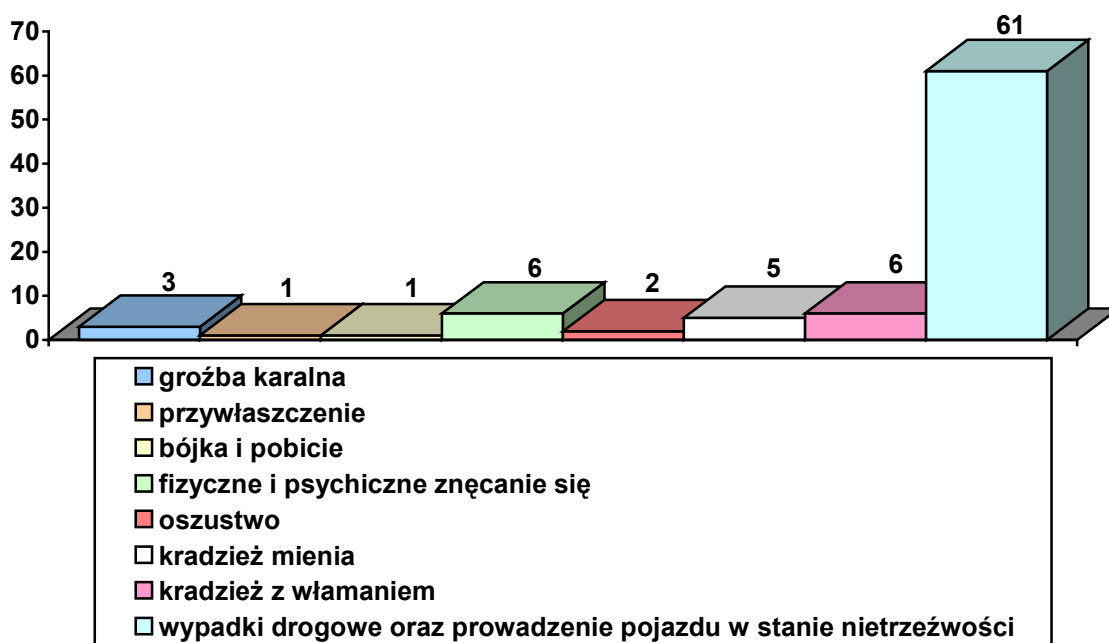
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Miejska Górka zmieniała się w latach 2003-2005, osiągając najwyższy poziom w roku 2004. W 2003 r. wyniosła 110.000 zł, w roku następnym wzrosła do 144.800 zł, a w 2005 r. spadła do poziomu 120.000 zł.

2.7. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Miejska Górka.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2004 roku wynika, iż na terenie działania Rewiru Dzielnicowych nr IV w Miejskiej Górcie, który podlega Komendzie Powiatowej Policji w Rawiczu, zanotowano ogółem 85 zdarzeń przestępczych, tj. o 18 więcej niż w roku poprzednim.

Przestępstwa popełnione na terenie działania Rewiru Dzielnicowych nr IV w Miejskiej Górcie w 2004 roku



Dane Komendy Powiatowej Policji w Rawiczu.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęściej popełnianymi przestępstwami w roku 2004 były przestępstwa drogowe, tj. spowodowanie wypadku oraz prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości – ogółem 61 przypadków, tj. o 10 więcej niż w roku poprzednim. Należy to tłumaczyć tym, iż przez teren gminy przebiegają droga krajowa nr P-36 Kalisz – Zielona Góra oraz droga wojewódzka nr 434 Poznań – Wrocław. Na kolejnych miejscach znalazły się m.in. kradzieże mienia i z włamaniem (11 czynów, tj. o 4 więcej w porównaniu do 2003 roku) oraz fizyczne

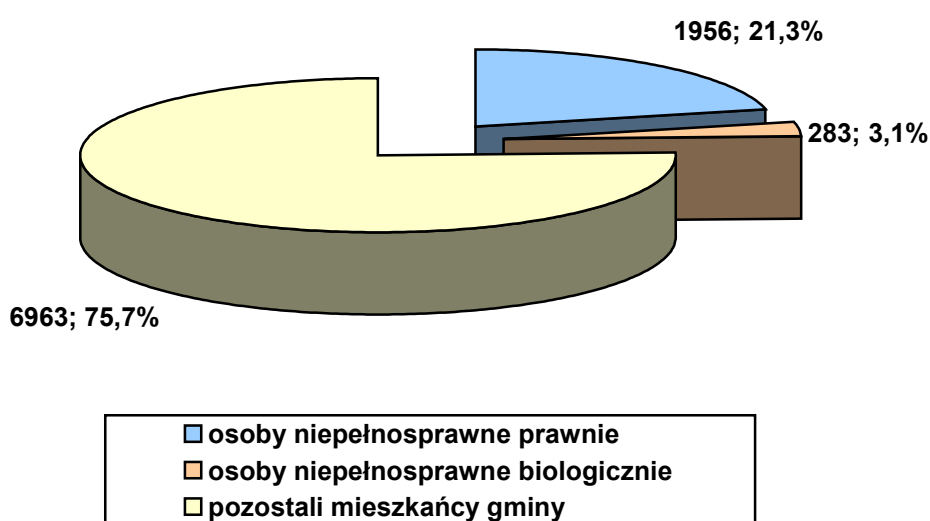
i moralne znęcanie się (6 przypadków). Na gorącym uczynku zatrzymano 46 sprawców, w tym 3 osoby poszukiwane. Ponadto w roku 2004 stwierdzono 33 wykroczenia, tj. o 5 więcej niż w roku poprzednim.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Rawiczu, w roku 2004 pod nadzorem kuratora pozostawały 2 osoby dorosłe oraz 2 dzieci.

2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

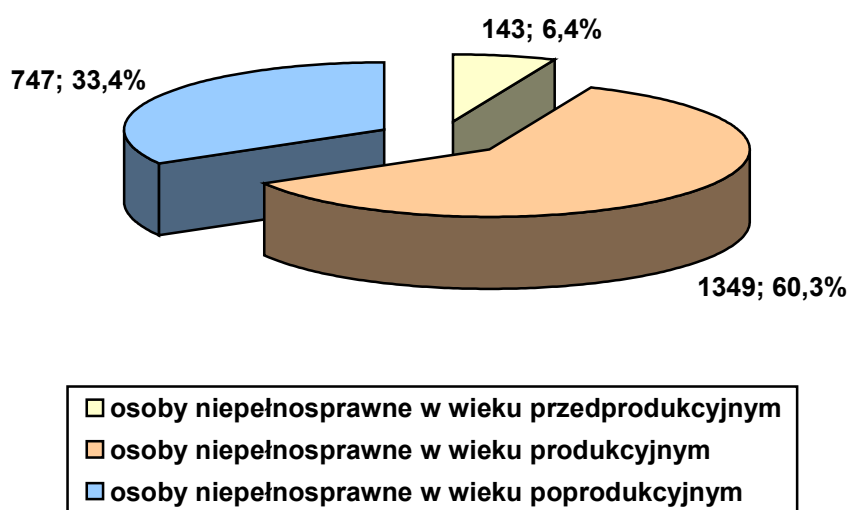
Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku



Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Miejska Górka zamieszkiwały 2.239 osób niepełnosprawnych (w tym 1.062 mężczyzn i 1.177 kobiet), co stanowiło 24,3% ogółu mieszkańców gminy. Grupa ta była silnie zróżnicowana nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków. Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się co najwyżej wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia.

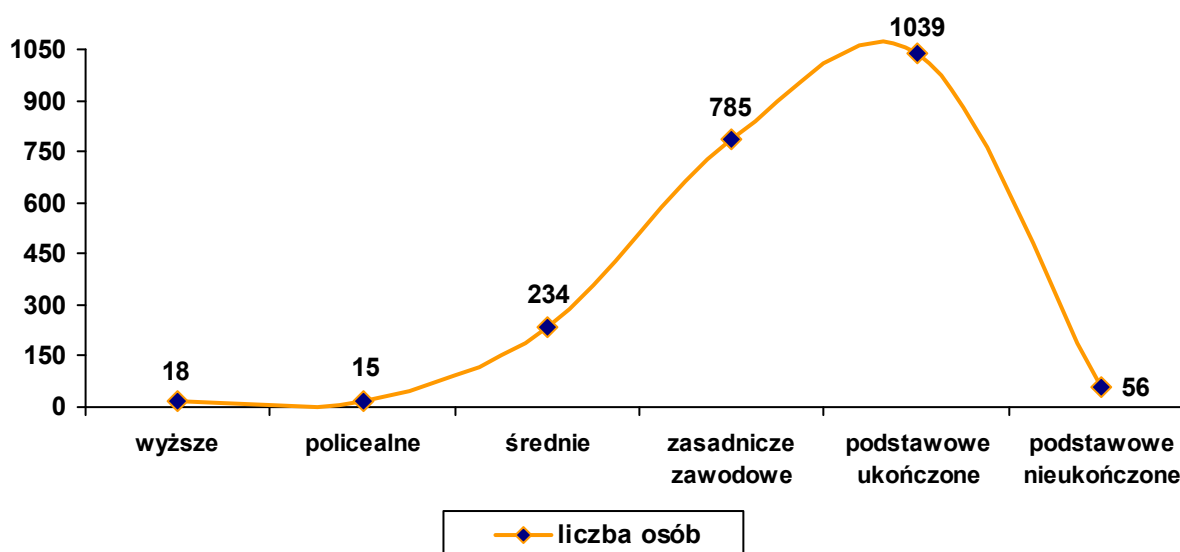
Osoby niepełnosprawne według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku



Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

Osoby niepełnosprawne według poziomu wykształcenia w 2002 roku



Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z czym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia im funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączenie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Szczególnych wysiłków wymaga rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za

pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych OPS-u, radnych, mieszkańców gminy.

Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

Słabe strony gminy

Wśród słabości gminy Miejska Górka pojawia się kilka kwestii, które podzielić można na dwie główne kategorie. Pierwsza dotyczy spraw socjalnych, a więc m.in. bezrobocia (prowadzącego do ubożenia, a tym samym destabilizacji życia rodzin). Kolejną bolączką w tej grupie problemów jest alkoholizm i wiążące się z nim zjawisko przemocy w rodzinie. Ponadto wskazuje się na zbyt małą ilość ofert (m.in. kulturalnych) i miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży. Druga kategoria problemów, na które skarżą się respondenci, dotyczy spraw komunalno-drogowych. Zwraca się uwagę na problemy gospodarki ściekowej, gazyfikacji, braku mieszkań socjalnych i złego oświetlenia ulic. Dokuczają także hałas (spowodowany dużym natężeniem ruchu kołowego) oraz zły stan dróg. Niezadowolenie mieszkańców wzbudza również utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz brak właściwie rozwiniętego wolontariatu.

Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano bezrobocie oraz zjawisko ubożenia rodzin. Innym, poważnym zagadnieniem, wskazanym przez respondentów, jest kwestia uzależnień (szczególnie alkoholizm). Problemy te, silnie ze sobą skorelowane, według respondentów z coraz większą intensywnością dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne.

Zwrócono również uwagę na ograniczoną ilość ofert umożliwiających dzieciom i młodzieży atrakcyjne spędzanie wolnego czasu, kwestię dożywiania dzieci z rodzin ubogich, problemy mieszkaniowe, przemoc w rodzinie, niewłaściwie rozwinięty system wsparcia osób potrzebujących pomocy oraz zły stan sieci drogowej.

Szczególnie narażone grupy społeczne

Za szczególnie narażone uznano dzieci i młodzież, osoby bezrobotne (w tym ludzi młodych) oraz rodziny wielodzietne. Kolejne grupy dotknięte lokalnymi problemami

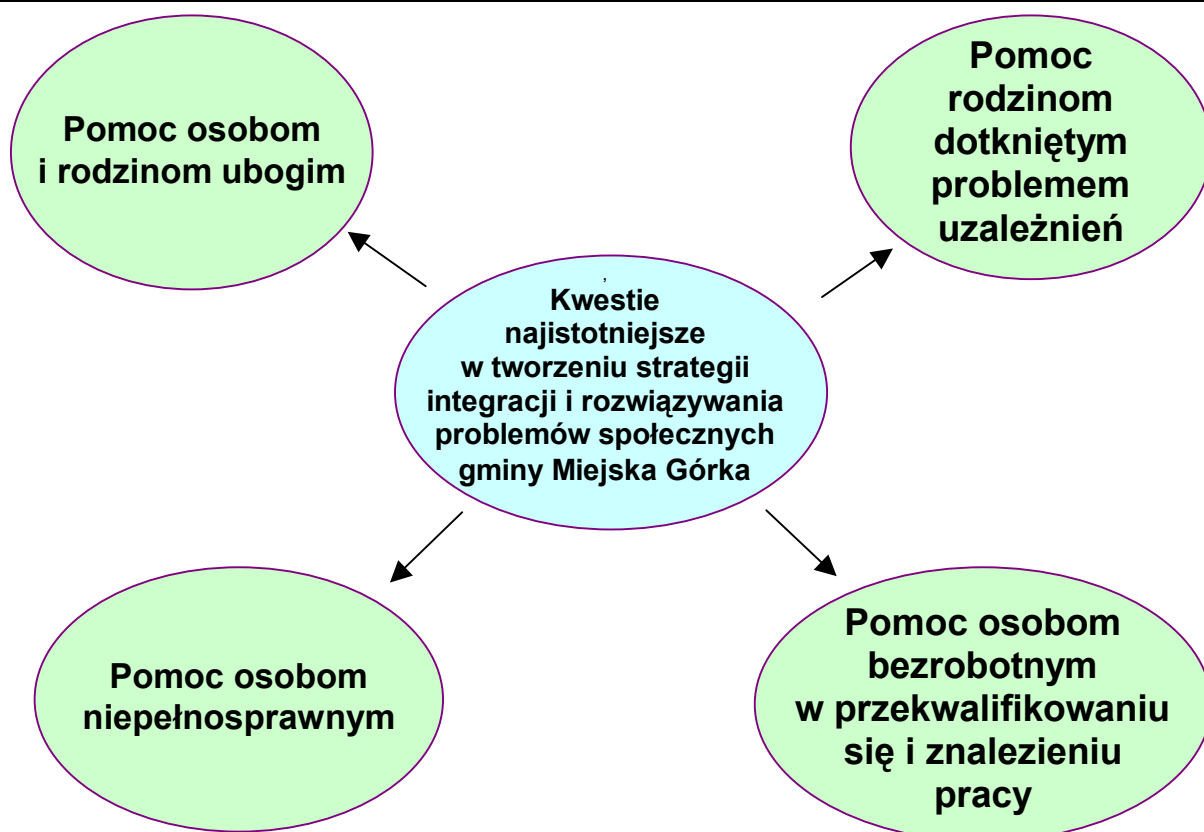
społecznymi stanowią ludzie starsi, samotni i mieszkańcy obszarów wiejskich. Do osób narażonych zaliczono również ludzi ubogich. Grupę mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, stanowią także rodziny dotknięte problemami uzależnień oraz przemocy domowej.

Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych. Wybierali trzy najistotniejsze kwestie z zamkniętego katalogu. Przedstawiamy kwestie, które uzyskały największą liczbę wskazań.

Lp.	Kwestie społeczne	Ilość wskazań
1.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się i znalezieniu pracy	3
2.	Pomoc rodzinom dotkniętym problemem uzależnień	3
3.	Pomoc osobom i rodzinom ubogim	2
4.	Pomoc osobom niepełnosprawnym	2

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań istniejących kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego.



Badania własne Centrum AV.

Ponadto do kwestii ważnych zaliczono pomoc ludziom starym i samotnym, uchodźcom i repatriantom, samotnym matkom i kobietom w ciąży, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, pomoc dzieciom i młodzieży w poszukiwaniu alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz osobom marginalizowanym w dostępie do ochrony zdrowia.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- dobrze przygotowana baza lokalowa,
- dysponowanie przez gminę stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych,
- prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń,
- dobry przepływ informacji oraz wymiana doświadczeń pomiędzy instytucjami działającymi w obszarze uzależnień,
- udział społeczności lokalnych w działaniach pomocowych.

Słabe strony

- brak bazy leczenia odwykowego,
- brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,

- wystarczające możliwości sprostania potrzebom w zakresie uzyskiwania pomocy w dziedzinie uzależnień,
- istnienie systemu wsparcia dla wymagających specjalistycznej pomocy,
- dostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

Zagrożenia

- oznaki zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej oraz pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną.

Słabe strony

- przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych,
- brak placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie gminy.

Szanse

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej,
- wystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb.

Zagrożenia

- ograniczona współpraca między podmiotami zajmującymi się pomocą społeczną.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- współpraca instytucji zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,
- właściwa komunikacja pomiędzy pracownikami sfery rządowej i pozarządowej,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,

- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny oraz prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- istnienie warunków do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- niedostateczna ilość środków finansowych,
- nieadekwatne do potrzeb zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- deficyt placówek resocjalizacyjnych, placówek dla nieletnich, domów dla samotnych matek oraz ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- mało aktywne poszukiwanie środków pozabudżetowych,
- ograniczone propagowanie idei wolontariatu na rzecz dzieci i młodzieży.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych i świadomości społecznej władz samorządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- członkostwo Polski w Unii Europejskiej jest szansą na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny,
- decentralizacja władzy sprzyja udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych,
- wystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- stabilność prawna w dziedzinie pomocy społecznej.

Zagrożenia

- występowanie zjawisk: rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy między szkołą a rodziną,
- niski poziom kultury prawnej społeczeństwa.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- osoby bezrobotne długotrwale nie charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia,
- odpowiednie przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- wysoka skala bezrobocia na terenie gminy; wysokie bezrobocie długotrwale zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet,
- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- osoby bezrobotne długotrwale nie podnoszą swoich kwalifikacji,
- nie istnieją organizacje pozarządowe pomagające osobom bezrobotnym.

Szanse

- wzrost mobilności geograficznej oraz dostępności kształcenia ustawicznego na obszarach wiejskich,
- programy dla bezrobotnych długotrwale są powiązane z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowań i reorganizacją.

Zagrożenia

- wzrost bezrobocia długotrwałego, dziedziczenia bezrobocia i wykluczenia bezrobotnych w grupach społecznych lub/i w układzie geograficznym,
- nie wzrasta mobilność zawodowa,
- istnienie zjawiska osłabienia instytucji rodzinnych w zbiorowościach dotkniętych długotrwałym bezrobociem,
- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- istnienie określonego standardu usług dla ludzi starszych,
- osoby starsze mają dostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w dziedzinie spraw osób starszych; wystarczająca ilość kadry zajmującej się problematyką tych osób,

- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- nie dochodzi do marginalizacji osób starszych,
- dobra dostępność do domów pomocy społecznej,
- osoby starsze mają możliwość samorealizacji w organizacjach samopomocowych,
- poprawa sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie starszym,
- oferty pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich, kończącej aktywność zawodową.

Słabe strony

- wzrost liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- marginalizacja i izolacja placówek pomocy społecznej,
- gmina nie dysponuje małymi formami pomocy społecznej dla osób starszych,
- zmiana modelu rodziny na jedno, dwupokoleniową,
- wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców,
- gmina nie korzysta ze wsparcia wolontariuszy w dziedzinie pomocy osobom starszym.

Szanse

- szkolenia dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- uwrażliwianie systemu oświaty na problemy osób starszych,
- koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych,
- dokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,

Zagrożenia

- brak działań w zakresie dostosowywania standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- wzrost liczby osób samotnych,
- infrastruktura nie jest dostosowana do osób starszych,
- migracja ludzi młodych na inne tereny oraz niekorzystne zjawiska demograficzne,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Mocne strony

- funkcjonowanie w sferze niepełnosprawności organizacji pozarządowej, z którą współpracują instytucje rządowe,
- przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- zaangażowanie niepełnosprawnych w działalność samopomocową,
- rozpowszechnianie pozytywnych postaw w środowisku,
- pełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna i oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych oraz prowadzenie edukacji na temat ich potrzeb,
- sektor publiczny współpracuje z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym,
- upowszechnianie w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- nie wzrasta zapotrzebowanie na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- brak działań w zakresie likwidacji barier architektonicznych.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom gminy. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Rynek 33, 63-910 Miejska Górką.

1. Podmiot prowadzący:

Urząd Miejski w Miejskiej Górcie.

2. Co oferuje (zakres usług):

Ośrodek realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych, m.in. koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Kadrę jednostki stanowi kierownik oraz 3 pracowników socjalnych.

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców gminy, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

Klub Seniora

Plac 700-lecia 1, 63-910 Miejska Górka.

1. Podmiot prowadzący:

Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Miejsko-Gminny w Miejskiej Górcie,
Plac 700-lecia 1, 63-910 Miejska Górka.

2. Co oferuje (zakres usług):

- wzajemne wspieranie się członków Klubu,
- organizacja spotkań z lekarzem i pielęgniarkami (porady medyczne).

3. Do kogo skierowana jest oferta jednostki (kategorie i ilość klientów):

Klub skupia 76 członków, emerytów i rencistów, którzy organizują okolicznościowe spotkania, uroczystości i rocznice.

4. Propozycje w zakresie

Współpraca z instytucjami w celu pozyskania środków finansowych na rozszerzenie działalności statutowej klubu.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

W gminie Miejska Górka funkcjonują 2 stowarzyszenia (Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej, Zarząd Miejsko-Gminny w Miejskiej Górcie) oraz istnieją 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Pomiędzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiednie akty prawa miejscowego dotyczące współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie zlecenia realizacji zadań własnych, dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

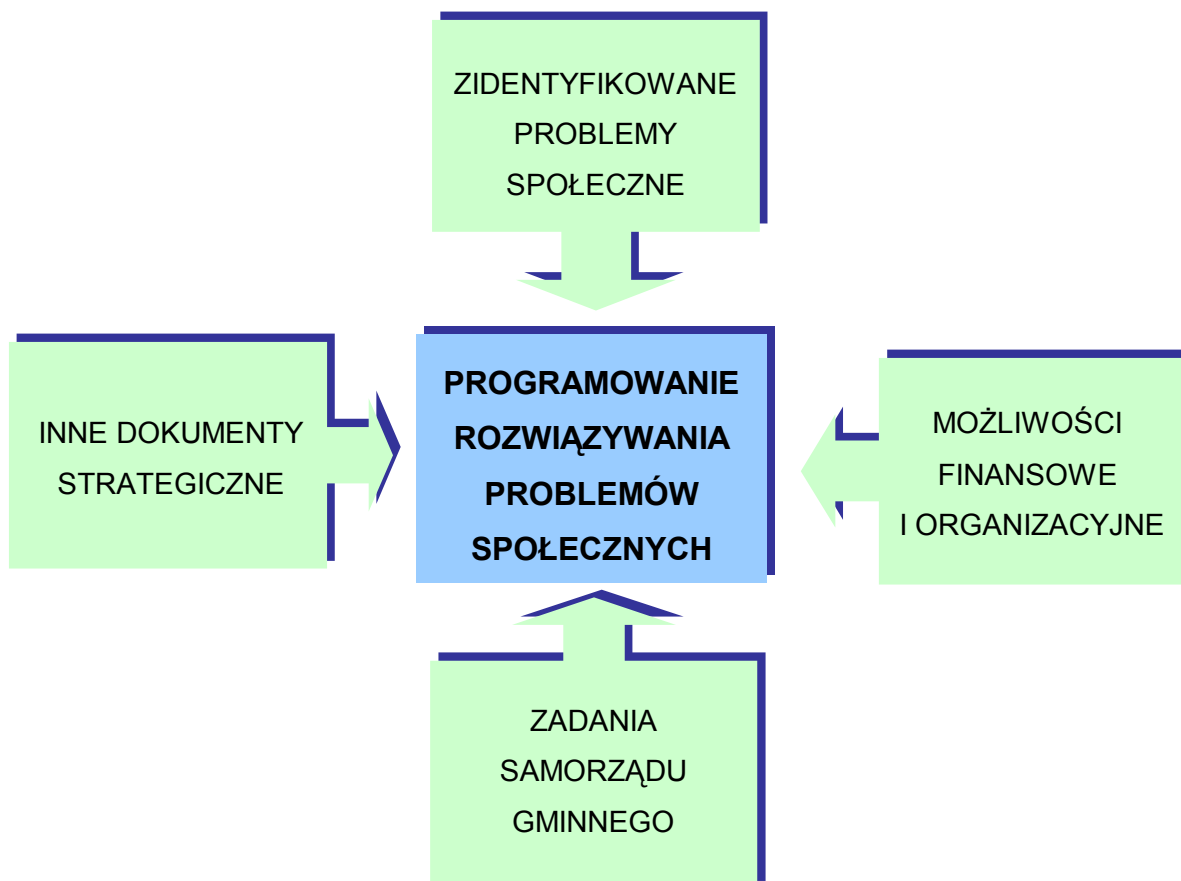
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy zespół korzystał z szeregu możliwości, jakie stwarza funkcjonowanie jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja i inne, korzystano obficie z bardzo wskazanych przy sporządzaniu analiz diagnostycznych źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu. Zespół przygotowujący dokument uznał, że należy zaprogramować działania, zmierzające do rozwiązania następujących problemów:

- ⇒ Pogłębiający się obszar ubóstwa stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych, m.in. przestępczości.
- ⇒ Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności.
- ⇒ Postępujące starzenie się społeczności lokalnej oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, skutecznie ogranicza im samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym.
- ⇒ Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.
- ⇒ Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i wspomagać naturalną strukturę społeczną w samoorganizacji i kompensowaniu podstawowych potrzeb.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ



Powyższy wykres przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części strategii zawarte są programy szczegółowe polityki i pomocy społecznej, przeznaczone do realizacji na terenie gminy. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów szczegółowych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**GMINA MIEJSKA GÓRKA BEZPIECZNA SOCJALNIE
DZIĘKI PROFESJONALNEMU SYSTEMOWI
OPARCIA SPOŁECZNEGO PROWADZĄCEMU
DO INTEGRACJI SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ**

3.2. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Pogłębiający się obszar ubóstwa stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych, m.in. przestępczości.

Cel strategiczny 1.

Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego

Cele szczegółowe:

1. Działania ratunkowe w stosunku do grup dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych.
2. Działania łagodzące, profilaktyczne i zapobiegające w stosunku do grup znajdujących się na pograniczu minimum socjalnego.
3. Zapobieganie rozwojowi patologii społecznych.
4. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Systematyczna pomoc finansowa ze strony Ośrodka Pomocy Społecznej dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej:
 - z systemu pomocy społecznej,
 - z systemu świadczeń rodzinnych.
2. Wsparcie osób marginalizowanych informacją, pracą socjalną, poradnictwem prawnym.
3. Zwiększenie możliwości udzielenia pomocy w formie dożywiania najuboższej ludności gminy.
4. Rozwój współpracy z Policją w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa publicznego i zapobiegania rozwojowi przestępczości, w szczególności wśród osób młodych.
5. Budowa koalicji instytucji samorządowych i pozarządowych na rzecz przeciwdziałania i zmniejszania strat wynikających z ubóstwa.

6. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi oraz marginalizowanymi w kierunku aktywizacji społecznej.
7. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, szczególnie w zakresie organizacji stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych i robót publicznych oraz promowania klubów pracy i szkoleń.
8. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących stworzyć nowe miejsca pracy.
9. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla organizacji pozarządowych, mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej.
10. Popieranie nowatorskich działań, zmierzających do aktywizacji osób bezrobotnych.
11. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.
12. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia, w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
13. Podjęcie działań w kierunku uruchomienia poradnictwa psychologicznego dla bezrobotnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności.

Cel strategiczny 2.

Budowa sprawnego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

Cele szczegółowe:

1. Utrzymanie dziecka w rodzinie:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie albo wzmocnienie ich funkcji,
 - zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
 - pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
 - przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.
2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:
 - zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych, odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
 - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.
3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:
 - objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,

- wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Rozwój sieci świetlic środowiskowych działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywanie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu.
3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dla dzieci.
4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności z sądem rodzinnym i kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
5. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
6. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
7. Rozwój specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych, zastępczych, samotnych matek, a także terapii rodzinnej (udzielanie rodzinom pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prawnej i społecznej).
8. Podjęcie działań w kierunku utworzenia placówki dla matek samotnie wychowujących dzieci.
9. Dożywanie dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem, wykluczeniem społecznym i marginalizacją.
10. Organizowanie grup wsparcia dla rodziców, którzy nie radzą sobie z problemami wynikającymi z uzależnienia ich dzieci.

11. Podjęcie działań w kierunku kontynuowania edukacji prorozdrowotnej.

12. Organizowanie dla rodziców i ich dzieci różnych form edukacji z wykorzystaniem istniejącego systemu szkolnego.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Postępujące starzenie się społeczności lokalnej oraz pogarszająca się sytuacja materialna osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych, skutecznie ogranicza im samodzielny, pełny i czynny udział w życiu społecznym.

Cel strategiczny 3.

Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy; aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym.
2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy.
4. Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w środowisku zamieszkania poprzez rozwinięty system usług opiekuńczych.
2. Praca socjalna. Podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgniarstwa środowiskowego, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki.

3. Rozwijanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze, w tym organizowanie cyklicznych spotkań integracyjnych, zaspokajanie potrzeb kulturalno-społecznych i rekreacyjnych.
4. Budowa programów zapewniających integrację ze środowiskiem lokalnym i aktywizację osób niepełnosprawnych oraz zaburzonych i chorych psychicznie.
5. Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego o charakterze półstacjonarnym w formie ośrodków wsparcia dla osób starszych – podjęcie działań zmierzających do powstania Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych.
6. W przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku, umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo-leczniczych lub w domach pomocy społecznej.
7. Promowanie i współdziałanie na rzecz powoływania w gminie rodzinnych domów pomocy społecznej.
8. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz z funkcjonującym na terenie gminy Stowarzyszeniem Dzieci i Osób Niepełnosprawnych w zakresie:
 - systematycznego łamania barier architektonicznych i komunikacyjnych,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
 - rozwoju placówek rehabilitacyjnych,
 - podnoszenia wiedzy pracowników socjalnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem

Uzależnienie od środków psychoaktywnych jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 4.

Budowa kompleksowego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.
4. Przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-4:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia, a także zwiększenie skuteczności procedur interwencyjno-korekcyjnych.
6. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
7. Organizowanie szkoleń na temat szkód wynikających z nadmiernego spożywania alkoholu (śmierć, wypadki, zaniedbania i konflikty rodzinne, przemoc domowa).

8. Opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania narkomanii.
9. Przeciwdziałanie przemocy domowej:
 - opracowanie i realizacja lokalnego programu przeciwdziałania przemocy domowej,
 - zwiększenie skuteczności i dostępności programów interwencji społeczno-prawnych oraz pomocy psychologicznej.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanymi corocznie przez Radę Miejską Gminnymi Programami Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zawierającym szczegółowe działania w ww. zakresie.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, szkoły, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Problem:

Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i wspomagać naturalną strukturę społeczną w samoorganizacji i kompensowaniu podstawowych potrzeb.

Cel strategiczny 5.

Aktywizowanie społeczności lokalnej do wolontariatu i inicjatyw obywatelskich

Cele szczegółowe:

1. Inicjowanie integracji społeczności lokalnych.
2. Wspólne diagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych.
3. Inicjowanie współdziałania pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

Kierunki działań do celów szczegółowych 1-3:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
3. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, np. poprzez Internet i lokalne środki masowego przekazu.
4. Realizacja zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych w gminie, w jak najszerszym zakresie, przez organizacje społeczne, kościół katolicki, stowarzyszenia, pracodawców, osoby fizyczne i prywatne.
5. Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
6. Zwiększenie koordynacji działań organizacji pozarządowych już działających na terenie gminy poprzez:
 - systematyczny przepływ informacji o podejmowanych inicjatywach,
 - regularne spotkania,
 - wymianę doświadczeń.

7. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwania wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.
8. Systematyczne wzmacnianie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez doszkąlanie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.
9. Upowszechnianie pozytywnych skutków działań obywatelskich.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada i Urząd Miejski, jednostki organizacyjne samorządu gminnego i pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez burmistrza odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca burmistrza, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez burmistrza.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać burmistrzowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

- W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,

- saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,
- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,

- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiąganego celu są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** ilość programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, ilość uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, ilość osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Miejska rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Miejską stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądanых cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).
- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowane projekty powstały w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawimy je na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawcy projektów pozyskają na nie środki finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

PROJEKT 1

„W trosce o dobro dziecka i jego wszechstronny rozwój”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Zespół Szkół im. St. Mikołajczyka, ul. M. Konopnickiej 3, 63-910 Miejska Górka.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA WNIOSKODAWCY W REALIZACJI ZADAŃ

Realizacja programu profilaktyki i programu prozdrowotnego.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Zespół Szkół im. St. Mikołajczyka, ul. M. Konopnickiej 3, 63-910 Miejska Górka.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

1. Eliminowanie i zmniejszenie nasilenia zachowań o cechach patologii społecznej na terenie szkoły i w grupach rówieśniczych.
2. Rozwój intelektualny i społeczny młodzieży.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Kształtowanie pozytywnych postaw wśród młodzieży.
2. Propagowanie aktywnego stylu życia.
3. Doskonalenie umiejętności organizowania czasu wolnego.
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Młodzież szkolna.

ZAKRES PROJEKTU

1. Organizowanie wyjazdów edukacyjnych.
2. Rozbudzanie wszechstronnych zainteresowań młodzieży.
3. Zapobieganie patologiom społecznym poprzez kreowanie pozytywnych zachowań.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- koła zainteresowań,
- wychowawcy klasowi,
- nauczyciele,
- Stowarzyszenie Dzieci i Osób Niepełnosprawnych.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA I FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

1. Rozbudzanie zainteresowań (koło turystyczne) – 6.836 zł.
2. Wyjazdy edukacyjne – 200 uczniów x 50 zł = 10.000 zł.
3. Kreowanie pozytywnych zachowań (programy terapeutyczno-edukacyjne)
– 2 x w semestrze po 800 zł = 1.600 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Rok szkolny.

PROJEKT 2

„Szkolna Akademia Sukcesu”

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Zespół Szkół w Konarach, Konary 56, 63-910 Miejska Górka.

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Zespół Szkół w Konarach, Konary 56, 63-910 Miejska Górka.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów ze środowisk wiejskich.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- pobudzanie aspiracji poznawczych (edukacyjnych),
- podniesienie umiejętności skutecznego uczenia się ludzi młodych,
- umożliwienie młodzieży wiejskiej dostępu do różnych źródeł informacji oraz kontaktu z kulturą,
- zachęcanie młodzieży do podejmowania działań twórczych.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Uczniowie, rodzice i nauczyciele.

ZAKRES PROJEKTU

1. Zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych o zróżnicowanym poziomie i charakterze:
 - przedmiotowe koła zainteresowań,
 - zajęcia sportowe,

- zajęcia artystyczne,
 - zajęcia interdyscyplinarne.
4. Przeprowadzenie cyklu spotkań dla rodziców „Dbam o przyszłość mojego dziecka”.
 5. Rozszerzenie oferty konkursów wewnątrzszkolnych.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Rawiczu,
- szkoły średnie,
- instytucje działające na rzecz oświaty.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

Środki finansowe przeznaczone na:

honoraria dla prowadzących zajęcia,

materiały potrzebne do zajęć,

koordynowanie projektu (organizowanie seminariów, spotkań itp.).

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

Minimum 1 rok.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.